

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ,
КООРДИНАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА НАУКИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БУДИНОК ТЕХНІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Львівського державного
Будинку техніки

_____ **Р.Вахула**
» _____ 2013 р

ПРОГРАМА

***НАУКОВО - ТЕХНІЧНОГО НАПРЯМУ
”ВЕРСТАТИК”***

ВИЩИЙ РІВЕНЬ НАВЧАННЯ

Термін навчання - 2 роки

Керівник гуртка
_____ **О.В.Сидорчук**

Львів, 2013

Зміст

1. Пояснювальна записка	3-4 стор.
2. Тематичний план 2 рік	5 стор.
3. Тематично-поурочний план 2 рік	6-9 стор.
4. Прогнозований результат	10 стор.
5. Використана література	11 стор.

Пояснювальна записка

Машинобудування – провідна галузь промисловості України.

Для обслуговування новітньої техніки в умовах впровадження передових технологій різко зростають вимоги до обслуговуючого персоналу – до його знань, умінь, здатності засвоїти принципово інші способи праці. Нові форми організації машинобудівного виробництва зумовлюють пошук резервів підвищення продуктивності праці, завдяки розширенню сфери трудової діяльності робітників – верстатників, що привело до появи професії “Верстатник широкого профілю”. Це професія, яка поєднує кілька верстатних професій. До переліку знань та вмінь, якими повинен оволодіти верстатник широкого профілю, увійшла робота на верстатах : токарно – гвинторізному, важкому токарному, токарно – револьверному, токарно – карусельному, свердлильному, фрезерному, розточувальному, шліфувальному, а також на токарних і фрезерних верстатах з ЧПК з оперативного системного керування.

Машинобудівна галузь безперервно розвивається, повсякчас на її підприємствах впроваджується високопродуктивне устаткування, прогресивні технологічні процеси, Безперечно, провідна роль у технологічному ланцюзі виготовлення машин належить механічним цехам, в яких на металообробних верстатах за допомогою різального або накатного інструменту заготовки перетворюють у готові деталі (згідно з прийнятою термінологією, заготовка – це об’єкт первинного оброблення, а деталь – об’єкт, що пройшов первинний етап і підлягає остаточному формуванню до готового виробу). Металообробні верстати працюють в основному за методом різання, тобто зрізування з поверхні заготовки зайвого шару металу, що забезпечує отримання потрібних розмірів та необхідної шорсткості оброблених поверхонь, заданих конструктором.

Займаючись в гуртку технічної творчості “Верстатник”, практично оволодівають їх роботою. В них формуються технічні знання, вміння, практичні навички; виховуються почуття відповідальності, розвиваються творчі здібності і мислення.

Навчально - виховний процес у гуртку здійснюється з урахуванням можливостей сучасних інноваційних технологій навчання і виховання та передбачає формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного засвоювання наукових знань, професійної майстерності, адаптації до галузі сучасного машинобудування.

Програма гуртка розрахована на позаурочну роботу з учнями ПТНЗ м. Львова та Львівської області і спрямована на творчий розвиток здібностей підростаючого покоління у техніці.

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 27.10.2006р. за № 731 “Типові навчальні плани позашкільних навчальних закладів, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України”, програма опрацьована для основного рівня навчання терміном 3 роки по 316 годин на рік. На її виконання рекомендується проводити заняття три рази на

тиждень по три години. Кількісний склад навчальної групи складає 25 гуртківців.

Мета програми “Верстатник”:

- вивчення металорізальних верстатів іде будови, налагодження принципу роботи;
- набуття знань, вмінь, практичних навичок по їх експлуатації;
- розвиток творчих здібностей, здатності проявляти творчу ініціативу та вміння засвоювати отримані знання на практиці;
- формування самостійності, наполегливості, здатності доводити роботи до завершення;
- виховання культури праці: доброзичливості, товариськості, вміння працювати в колективі;
- формування інтересу до технічної творчості, раціоналізації та винахідництва (виготовлення діючих моделей, макетів, різних виробів з металу);
- залучення гуртківців до участі в конкурсах, виставках, екскурсіях, масових заходах.

Курс програми включає теоретичний матеріал та виконання практичної роботи. В основу теоретичних занять закладені бесіди у вигляді пояснень і опитування учнів.

На практичних заняттях гуртківці навчаються працювати на металорізальних верстатах, налагоджувати їх, виконувати заплановані роботи (виготовлення виробів, макетів, діючих моделей).

Програма передбачає варіантність форм, методів, технологій навчання. Застосовуються різноманітні засоби навчання: наочні посібники, плакатна наочність, роздатковий матеріал, технічні засоби навчання.

Колективні форми занять поєднуються з індивідуальною роботою з гуртківцями, в тому числі при підготовці до конкурсів та виставок. Створюються умови для диференціації та індивідуалізації навчання.

Перевірка та оцінювання знань, умінь гуртківців здійснюється під час виконання практичних робіт, а також у формі проведення вікторин, конкурсів, підсумкових виставок і нагородження переможців.

Теми занять подаються за порядком зростання складності матеріалу. Керівнику гуртка надається можливість самостійно визначати кількість годин, яка потрібна для опанування тієї чи іншої теми і вносити відповідні корективи до програми, виходячи із оцінки загальної підготовки гуртківців.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
на 2 рік

№ п/п	Тема заняття	Кількість годин			Контроль
		Всього	Теорія	Практика	
1.	Організаційна частина.	3	3	-	Лекція
2.	Безпека праці і пожежна безпека в навчальній майстерні.	3	3	-	Лекція Опитування
3.	Технологія фрезерної обробки.	45	15	30	Лекція Оцінювання
4.	Технологія токарної обробки.	129	43	86	Лекція Оцінювання
5.	Свердлильні та розточувальні роботи.	18	6	12	Лекція Оцінювання
6.	Шліфувальні роботи.	9	3	6	Лекція Оцінювання
7.	Моделювання.	15	5	10	Лекція Оцінювання
8.	Виготовлення виробів.	15	5	10	Лекція Оцінювання
9.	Естетика оформлення виробів.	12	4	8	Лекція Оцінювання
10.	Організація технічної творчості учнів.	6	6	-	
11.	Експерсії.	6	6	-	
12.	Заключні заняття.	9	9	-	Опитування Оцінювання
	Всього:	270	108	162	

ТЕМАТИЧНО-ПОУРОЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема заняття	Кількість годин
Тема 1: Організаційна частина.		3
1.	Вступне заняття. План роботи гуртка. Режим роботи. Правила поведінки в гуртку. Історія металообробки і її перспективи. Завдання гуртка технічної творчості "Верстатник".	3
Тема 2: Безпека праці і пожежна безпека в навчальній майстерні.		3
1.	Безпека праці і пожежна безпека в навчальній майстерні.	3
Тема 3: Технологія фрезерної обробки.		45
1.	Свердління і розточування отворів на фрезерних верстатах.	12
	1) Встановлення і закріплення свердл і заготовок на фрезерні верстати. Вибір режимів різання.	3
	2) Свердління та розсвердлювання отворів на фрезерних верстатах.	3
	3) Розточування отворів борштангами та розточними головками.	3
	4) Розточування отворів кінцевими і торцевими фрезами.	3
2.	Виконання фрезерних робіт складністю 2-3 розрядів.	33
	1) Фрезерування плоских поверхонь на деталях.	3
	2) Фрезерування уступів та пазів.	3
	3) Фрезерування деталей на ділільних головках.	3
	4) Нарізання шліців на торцевих поверхнях.	3
	5) Нарізання шліців на валі.	3
	6) Відрізання заготовок в розмір.	3
	8) Нарізання зубів зубчатих коліс і зубчатих рейок.	3
	9) Фрезерування насічок.	3
	10) Фрезерування деталей на круглому поворотному столі.	3
	11) Фрезерування деталей зі складною установкою.	3
Тема 4: Технологія токарної обробки.		129
1.	Короткі відомості про токарні верстати. Суть механічної обробки металів і матеріалів на токарних верстатах. Види токарних робіт і їх значення в машинобудуванні.	3
2.	Типи токарних верстатів, їх будова і принцип роботи.	3

3.	Види токарних різців, їх призначення.	3
4.	Встановлення і закріплення токарних різців на верстаті.	3
5.	Встановлення і закріплення заготовок.	3
6.	Вибір режимів різання. Зняття пробної стружки.	3
7.	Організація робочого місця токаря. Безпека праці при роботі на токарних верстатах.	3
8.	Обробка зовнішніх циліндричних поверхонь.	15
	1) Вимоги до деталей із зовнішніми циліндричними поверхнями. Контроль лінійних розмірів зовнішніх діаметрів.	3
	2) Обробка циліндричних поверхонь з ручною та механічною подачею різця.	3
	3) Обробка циліндричних поверхонь в центрах.	3
	4) Підрізання уступів та торців.	3
	5) Чорнове і чистове обточування циліндричних поверхонь.	3
9.	Відрізання заготовок і деталей на токарних верстатах.	9
	1) Проточування зовнішніх канавок та їх відрізування.	3
	2) Проточування канавок на торцевих поверхнях.	3
	3) Відрізання заготовок.	3
10.	Оброблення заготовок деталей з внутрішніми циліндричними поверхнями (отворами).	15
	1) Деталі з отворами, їх види. Контроль циліндричних отворів. Свердла, кути заточування свердл.	3
	2) Процес свердління.	3
	3) Розточування отворів.	3
	4) Зенкування, зенкерування та розверстування отворів.	3
	5) Процес центрування.	3
11.	Нарізання різьби мітчиками і плашками.	9
	1) Різьба та її види. Контроль різьби.	3
	2) Нарізування зовнішньої різьби плашками.	3
	3) Нарізування внутрішньої різьби мітчиками.	3
12.	Оброблення конічних поверхонь.	12
	1) Конічні поверхні, їх застосування та контроль.	3
	2) Оброблення конічних поверхонь за повернутої верхньої частини супорта.	3
	3) Оброблення конічних поверхонь способом поперечного зміщення заднього центру.	3
	4) Оброблення внутрішніх конічних поверхонь.	3
13.	Оброблення фасонних поверхонь.	12

	1) Фасонні поверхні та їх контроль.	3
	2) Оброблення фасонних поверхонь фасонними різцями.	3
	3) Оброблення фасонних поверхонь поєднанням двох подач і за копіром.	3
	4) Оброблення сферичних поверхонь.	3
14.	Нарізання різьби різцями.	6
	1) Налагодження токарно – гвинторізного верстата для нарізання різьби різцем.	3
	2) Способи нарізування різьб різцями.	3
15.	Фінішна обробка циліндричних і конічних поверхонь.	9
	1) Шорсткість обробленої поверхні.	3
	2) Тонке точіння циліндричних і конічних поверхонь.	3
	3) Притирання та полірування циліндричних і конічних поверхонь.	3
16.	Виконання токарних робіт складністю 2-3 розрядів	21
	1) Виготовлення деталі “Болт” та “Гайка”.	3
	2) Виготовлення завісів.	3
	3) Виготовлення ексцентрикових деталей.	3
	4) Виготовлення втулок.	3
	5) Обробка конусів в центрах.	3
	6) Виготовлення деталей з фасонними поверхнями.	3
	7) Виготовлення деталей підвищеної складності.	3
Тема 5: Робота на свердлильних верстатах.		18
1.	Свердлильні верстати. Класифікація та індексація.	3
2.	Інструменти для свердлильних робіт.	3
3.	Свердління та розсвердлювання отворів на свердлильних верстатах.	3
4.	Зенкування, зенкерування та розвертування отворів на свердлильних верстатах.	3
5.	Нарізування різьби мітчиками на свердлильному верстаті.	3
6.	Технологія оброблення комплексу отворів.	3
Тема 6: Шліфувальні роботи.		9
1.	Типи шліфувальних верстатів, їх будова і принцип роботи. Інструменти для шліфування.	3
2.	Процес шліфування на плоскошліфувальних та круглошліфувальних верстатах.	3
3.	Процес шліфування на спеціальних верстатах.	3
Тема 7: Моделювання.		15
1.	Вибір моделі або виробу.	3
2.	Деталювання виробу.	3

3.	Виконання та читання робочих креслень.	3
4.	Виконання ескізів та складальних креслень.	3
5.	Правильність нанесення розмірів.	3
Тема 8: Виготовлення виробів.		15
1.	Процес виготовлення деталей на металорізальних верстатах.	3
2.	Процес виготовлення слюсарних виробів.	3
3.	Процес виготовлення макетів.	3
4.	Процес виготовлення пристосувань та механізмів.	3
5.	Процес виготовлення діючих моделей.	3
Тема 9: Естетика оформлення виробу.		12
1.	Підготовка виробу до фінішної обробки (розбирання, зачищення та шпаклювання деталей).	3
2.	Фарбування деталей виробу.	3
3.	Полірування деталей та гальванічні покриття.	3
4.	Збирання та випробування виробу, усунення недоліків.	3
Тема 10: Організація технічної творчості учнів.		6
1.	Раціоналізація та винахідництво.	3
2.	Зустріч з новаторами виробництва і раціоналізаторами.	3
Тема 11: Екскурсії.		6
1.	Екскурсія в Львівський обласний будинок техніки.	3
2.	Екскурсія на підприємство.	3
Тема 12: Заключні заняття.		9
1.	Підготовка виробів до участі у виставці технічної творчості училища.	3
2.	Підготовка виробів до участі у виставці технічної творчості серед училищ області.	3
3.	Підведення підсумку роботи гуртка технічної творчості.	3
ВСЬОГО:		270

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Гуртківці повинні знати:

- правила безпеки паці та пожежної безпеки в навчальних майстернях;
- правила безпеки паці при виконанні слюсарних робіт та при роботі на металорізальних верстатах;
- види слюсарних робіт і способи їх виконання;
- інструменти та пристосування для виконання слюсарних робіт;
- контрольно – вимірювальний та розмічальний інструмент;
- будову, види та призначення металорізальних верстатів (фрезерних, токарних, свердлильних, шліфувальних);
- різальний інструмент (свердла, фрези, різці), його види, будову, кути заточування;
- пристосування, які використовуються на металорізальних верстатах, їх призначення;
- послідовність налагодження верстатів до роботи;
- технологію виготовлення деталей складністю 2-3 розрядів (послідовність побудови технологічного процесу);
- можливі дефекти обробки, їх причини, способи усунення та попередження;
- методи і засоби контролю оброблювальних поверхонь;
- характеристику типів виробництва;
- послідовність вибору раціональних режимів різання;
- шляхи підвищення продуктивності праці при обробці.

Гуртківці повинні вміти:

- налагоджувати металорізальні верстати;
- вибирати режими різання;
- вибирати і встановлювати різальний інструмент та пристосування для виконання певної роботи;
- закріплювати заготовки та деталі;
- виконувати роботи складністю 2-3 розрядів;
- складати технологічні процеси виготовлення деталей;
- читати та виконувати креслення;
- користуватися контрольно – вимірювальним інструментом;
- виявляти можливі дефекти при обробці, знаходити шляхи їх усунення та попередження видів браку.

Використана література

1. Стискін Г.М., Ревнівцев М.П., Томашенко В.В., Берізко М.М. Технологія механічної обробки на металообробних верстатах – Київ: “Техніка”, 2005р.
2. Щербаков В.П., Шматков Є.В., Головінов В.П., Зайчук В.О. Спеціальна технологія для верстатників широкого профілю – Київ: “Вища школа”, 2000р.
3. Чернов Н.Н. Метало ріжучі верстати – Москва: Машинобудування, 1988р.
4. Кондратюк С.Є., Кіндрачук М.В., Степаненко В.О., Москаленко Ю. Н. Металознавство та обробка металів – Київ: “Вікторія”, 2000р.
5. Стискін Г.М., Ревнівцев М.П., Мелещик В.А. Технологія токарної обробки – Київ: “Либідь”, 1998р.
6. Стискін Г.М., Ревнівцев М.П., Берізко М.М., Мелещик В.А. Інструменти для механічної обробки матеріалів – Львів: “Оріяна – Нова”, 2002р.
7. Сидоренко В.К. Технічне креслення – Львів: “Оріяна – Нова”, 2000р.
8. Макієнко М.І. Загальний курс слюсарної справи – Київ: “Вища школа”, 1994р.